

Dragiša
Ivelja

RELJA

Avanture
Titovog špijuna

Laguna

Copyright © 2019, Dragiša Ivelja
Copyright © ovog izdanja 2019, LAGUNA

Svi likovi i događaji opisani u ovoj knjizi plod su autorove mašte. Svako podudaranje sa stvarnim ličnostima ili događajima slučajno je.

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

RELJA

SADRŽAJ

Tito	9
Diverzija.	47
Atomska bomba	77
Slepi putnik	103
Malo mira malo rata – grčka služba i vrbovanje	120
Vreme nevremena	139
Njegoš govori.	189
Ni iz čega u 8 crno	201
Tragač	230
Noći u Parizu – libijski diplomata basnoslovnim čekom plaća dijamante	251
Otmica modela i Mosadov podvig	283
<i>O autoru.</i>	323

TITO

Vreme početka raspada Jugoslavije. Titova bolest, teška situacija. Protekle su godine i neminovno je došlo vreme za rastanak sa narodom i zemljom u kojoj je bio neprikosnoven. Despot koji je balansirao na međunarodnoj i domaćoj političkoj sceni na najvišem nivou. Glumac u svom autor-skom životnom filmu, filmu stvarnosti. On je uspešno igrao svoj dokumentarac. Svima ostalima bilo je kako je bilo i kako kome. Zadovoljni su bili i Istok i Zapad, a Tito je uspešno okupio i zemlje Trećeg sveta. Nesvrstane je formirao u interesu Zapada, da se ne bi opredelili za SSSR. Za Jugoslaviju je tim potezom otvorio ogromno tržište nesvrstanih zemalja i tako stekao popularnost i još veći ugled u narodu.

Metalostrugar sa manirima i stajlingom aristokrate. Prsten od brilijanata, belo odelo, cipele i šešir, tompus i najkvalitetnije piće. Sigurno je da u svetu nije bilo čoveka sa ovakvim zanimanjem i ovakvim statusom. Jedan je živio na Balkanu, a zvali su ga Tito.

Opšte je poznato i neminovno da svemu dođe kraj. Primakao se i Joži, „ljubičići beloј“. Jugoslavija je budna. Ceo

narod je pored TV ekrana. Svakodnevno se čeka izveštaj konzilijuma. *TV dnevnik* počinje i završava se vestima o zdravstvenom stanju druga Tita.

Sve službe su na nogama. Ceo svet je spreman da pomogne. Smrt je neminovna za svako živo biće, pa i za Tita, i samo je pitanje trenutka kada će sve biti drugačije nego što je bilo. Svi su već potajno počeli da se pripremaju i prave kombinacije za period koji predstoji. Strane službe rade po nalogu svojih političkih vrhova na pripremi terena za razbijanje Jugoslavije. Jugoslavija je nakon Drugog svetskog rata postala ozbiljna država. Više od dvadeset miliona stanovnika, jaka vojska i privreda, rudna bogatstva i teritorija na putu između Istoka i Zapada. Kako je Tito to postigao? Naruku mu je išla svaka situacija u stalnoj konfrontaciji Istoka i Zapada. Velike sile su na određen način koristile poziciju Jugoslavije u pojedinim trenucima. Josip Broz je bio član mnogih društava koja su kreirala svetsku politiku. Tito je bio veliki prijatelj i zagovornik politike Vatikana, Engleske, Amerike, Nemačke, kao i predvodnika istočnog bloka SSSR-a. Broz je vrlo vešto posredovao i prilagođavao se potrebama jakih i najjačih. Tako manipulišući zadobio je beskrajno poverenje naroda u Jugoslaviji. Tito je bio na čelu jedine partije – KPJ. U ovom jednopartijskom sistemu nije imao opoziciju.

Kao neprikosnoven, obožavan i opasan za neposlušne, kreirao je i pisao istoriju. Milom ili silom prikrrio je mnoge zločine nad srpskim narodom sa cele teritorije tadašnje Jugoslavije. Zaobišao je u velikom luku srpski otadžbinski pokret Draže Mihailovića. Od generala Mihailovića je stvorio državnog neprijatelja. Znao je da neće moći dugo da širi neistine o Đeneralu i srpskoj vojsci, pa je, po njegovom nalogu, generala Mihailovića likvidirao partizanski preki

sud. Ovo je uteralo još veći strah u narod, a zna se da je likvidirano na desetine hiljada Srba, simpatizera kraljeve vojske, bez razloga ili samo zato što nisu bili za komunizam. Strah je ušao u kosti jugoslovenskom narodu. Dodatak je bio i Goli otok, pa likvidacije u inostranstvu, kao i organizacija crkve u režiji tadašnje komunističke vlasti.

Došlo je sada neko čudno vreme i takoreći iznenadilo i zateklo Jugoslovene nespremne, iako se ovaj čin mogao očekivati. Niko nije znao kako dalje. Broz je sve vodio i neprikosnoveno kormilario državom. Svi su se bili pomirili sa takvim životom. Šta sada i kako? Dok se narod u SFRJ to pitao, mnogi su već uveliko radili i projektovali. Spremali su realizaciju raspada Jugoslavije po već mnogo ranije pripremljenom scenariju. Do sada to nisu mogli zbog Tita.

Neverovatne mere bezbednosti bile su sprovedene za vreme Titovog lečenja u Beogradu. Neki strani centar moći potrudio se da sugeriše Titovim najbližim i najpoverljivijim ljudima da bi imao kvalitetnije lečenje u KBC-u u Ljubljani. Josipu Brozu nije bilo teško da to prihvati i da dâ nalog da ga prebace u Ljubljanu.

Ljubljana, nadomak granice sa Italijom i Austrijom, bila je zadnja stanica u Jugoslaviji iz koje su organizovano curile informacije prema zapadnim službama. Iz pomenute dve zemlje su delovali strani agenti i službe i pripadnici jugoslovenske službe bezbednosti koji su finansijski i ideološki zavrbovani. Ovaj trenutak i Titovo prebacivanje na lečenje u KBC Ljubljana otvorili su mogućnost boljeg i kvalitetnijeg rada stranih službi, koje su prikupljale svaku informaciju, ama baš svaku. Sve ih je interesovalo. Gde i kako će biti sahranjen Josip Broz? Ko će preuzeti vlast u republikama, jer je već projektovano razilaženje ratom a ne mirom? Status i snaga JNA u novonastalim uslovima? Naoružanje? Ljudstvo

i angažovanje u nastupajućim ratnim zbivanjima? Resursi? Odnosi sa Istočnim blokom? Očekivana saradnja sa SSSR-om? Imena ljudi koje bi mogli da se angažuju na terenu da rade iznutra? Pitanjima nikada kraja. Svi su kopali. Slovenija i Hrvatska su bile otvorena vrata za početak delovanja.

U službama niko nikom nije verovao. Radilo se po inerciji. Zvanične službe u Beogradu, i civilna i vojna, radile su svoj posao profesionalno, najbolje što mogu, a bušene su sa svih strana.

Ovakva situacija je zahtevala rad na poverenje sa poverljivim ljudima. Informacije od značaja i koje bi nas mogle mnogo koštati uglavnom su razmenjivane u užem krugu ljudi. Znao sam samo ponešto jer nisam više bio angažovan i nisam radio za Službu. Spremao sam se da se ženim. Mnogo toga mi je bilo nepoznato.

Kafana na Ilidži, u koju sam išao ranije, i tada je bila moje odredište. U druženju sam mogao da nešto saznam od drugih. Čime se bavim znao je samo jedan čovek, koji me je prvi put angažovao za Službu i put u Italiju. On me je i preporučio u Beogradu. Informisao me je sa punim poverenjem o stvarima o kojima je mogao i hteo da priča. Poštovao sam ga i nikada nisam imao dodatnih pitanja.

Obično spavam duže kada malo „zaginem“, što mi se dešavalo često. Sa devojkom, budućom ženom, do ponoći, a onda sa društvom. Morao sam to da nadoknadim ujutro. Tako me jednog poodmaklog jutra budi telefon. Javim se i čujem poznati glas, koji nikada ne mogu zaboraviti. Žarko, moj šef iz Beograda, koga nisam čuo skoro godinu dana. Glas mu je promukao i hrapav, načet od svakodnevnog uništavanja velikog broja cigareta. Govorio je tako kao da smo se juče videli i kao da nikada nismo prekidali komunikaciju. Ne dozvoljava mi da dođem do reči.

– Zovem te da dođeš do Beograda, brzo kao do one tvoje kafanice na Ilidži. – Jedva sam uspeo da odgovorim:

– Razumem.

– Relja, sutra u *Avalici* u tri sata na ručku, pa ćeš moći nešto i da pitaš.

Žmarci su me prošli. Taj ne zove i ne oslovljava me ovako ako nije u pitanju neki zadatak. Bio sam budan kao da nisam ni spavao. Završili smo našu saradnju i lepo se razišli. Sve sam uspešno obavio. Nemam repova. Šta sada hoće?

Muka kako god okrenem. Noću švrljam. Devojka me trpi, a znam da ću ponovo morati nešto da izmislim. Ako poveruje, biće dobro. Znam da mi ništa ne ide naruku i da mi nije sjajno, kako sam očekivao posle nekadašnjih silnih uzbuđenja po svetu.

– Moram nešto do Beograda – kažem devojci. To joj nije ništa čudno jer je vrlo često i uobičajeno za mene.

– Koliko ostaješ?

– Dan-dva. – Brzo sam prešao na drugu temu kako me ne bi ispitivala.

Sledećeg dana oko dvanaest sati bio sam u Beogradu. Rano za sastanak. Stigao sam pri kraju treninga na *Zvezdin* pomoćni stadion. Nađem neko društvo, a znao sam većinu, i sednemo da popijemo piće. Mislim, da mi brže prođe vreme do sastanka.

Uskoro će i tri sata. Krećem prema *Avalici*, restoranu sa dobrom hranom i mestu gde su uglavnom sedeli simpatizeri *Crvene zvezde* pre i posle mnogih važnih utakmica. U ovom restoranu bi kompletirali celodnevno dešavanje. Utakmica, hrana, piće i druženje. Čim sam ušao u restoran, primetim šefa kako sedi za stolom u uglu, a ispred njega litar belog i sifon sode. Dakle, došao je nešto ranije i to je neki znak.

Sedam za sto uz uobičajeni pozdrav, kao da smo se videli tog jutra, a ne pre godinu dana. Konobar odmah prilazi.

– Meni flašu kisele knjaz miloš. Daj da odmah poručimo i jelo da čoveka oslobodimo čestih dolazaka za sto.

– Može – spreman je konobar. Nakon kratkog razmišljanja poručili smo jednu poveću svinjsku kolenicu sa kuvanim kiselim kupusom i malo rena.

– Kako se živi, momče? Još malo momče.

– Nije loše, šefe. Vreme je da se i ja smirim i oženim.

– I jeste, ako ti uopšte možeš da se smiriš. Ideš u onu istu kafanu?

– Da, da, sve po starom.

– Slušaj, Relja, spremaj se za put – saopštava mi lakonski. Kada me je oslovio sa Relja, znao sam da me čeka neki novi izazov koji mi nikako nije trebao i nisam ga želeo. Konobar donese flašu knjaza miloša, orosila flaša, a šef za trenutak prekide izlaganje. Ćutim i slušam.

– Siguran sam da si u toku ovih zbivanja oko predsednika.

– Jesam, ali slabo. Pratim, kao sav svet, kako se odvija situacija.

– E sada ćeš moći da iz blizine pratiš kako se odvija situacija. – Ćutim opet i gledam kako nervozno vrti kutiju cigareta u rukama. Ovo mu je zacelo treća od jutros, znajući ga sigurno ne grešim.

– Šefe, ženim se, osnivam porodicu, smirujem se nakon horora koji sam preživio za one tri i po godine.

– E, moj Relja, tek nam sledi užas, svima u Jugoslaviji, bar dok bude trajala ova zemlja, a verujem i kasnije.

Stižu velika mesnata kolenica, ren u maloj posudici i još jedan sifon sode. Odvajam jedan poveći raskuvani, nemasni komad mesa, a šef komentariše.

– Baš ništa ne znaš. Ne znaš da je od kolenice najbolji ovaj masni deo, pa ga zaliješ hladnim gemištom.

– Šefe, u tome se bar slažemo. Ja volim krtinu i nemasno, a vi ovaj masni deo. Rasporedili smo se idealno i obojica ćemo biti zadovoljni.

Pri kraju smo ručka, a šef mi ne spominje zbog čega me je konkretno zvao. Podiže ruku i pozva konobara.

– Donesi račun, drugar. – Gledam i ne govorim ništa. Platilo je i ostavio pristojnu napojnicu. Čuti i dalje. Ustaje. Na vratima se razilazimo.

– Relja u osam večeras dođi u Gornju kuću gde se sastajemo. Nisi zaboravio?

– Ne, nisam.

– Tamo ću ti reći sve što treba da znaš.

Tačan sam kao i uvek, u osam sam na vratima i kada sam hteo da pozvonim, brava je škljocnula. Prošao sam pored dva momka koja su me sačekala na stepeništu. Nisam ih poznavao. Jedan mi pokaza rukom u pravcu belih vrata. Čim sam otvorio vrata, ugledao sam za stolom šefa, zavaljenog u poveću udobnu fotelju. Cigareta mu je bila u ustima, sa dosta pepela koji se savio nadole i svakog trenutka se moglo očekivati da padne na sto i otvorenu svesku.

– Sedi i, eno tamo, uzmi piće koje hoćeš. – Zadovoljio sam se flašicom hladne vode iz frižidera. Sedam i iščekujem. – Slušaj, Relja, do sada si sve obavljao kako smo se dogovorili. Ispunio si i više od očekivanja. Mislio sam da te više nikada neću zvati po pitanju posla i narušavati tvoju privatnost i tvoj život, takav kakav je. – Pauza u monologu, gasi jednu cigaretu i odmah pali drugu. Duboko povuče dim i čim ga je ispustio iz usta, nastavio je.

– Znaš šta se dešava sa predsednikom. Znaš da je u Ljubljani, znaš da nam je to bezbednosno trusno područje.

Imam potvrđenu informaciju da su tamo vrlo aktivne strane službe i da rade uz pomoć naših kadrova iz Slovenije. Ti treba da odeš u Ljubljano i da saznaš ko se infiltrirao u bolnicu i ko od naših je najkooperativniji sa stranim službama koje vršljaju po KBC-u Ljubljana. Verovatno se pitaš zašto ti. Naša proverena informacija kaže da su ubačeni ljudi iz italijanske službe ili Slovenci koji rade za Italijane i Nemce.

Koristim malu pauzu u izlaganju mog povremenog, ali cenjenog pretpostavljenog:

– Nisam Slovenac, a nemam veze ni sa medicinom da bih na taj način ušao u KBC u Ljubljani. Drugo je bio Trst, tamo sam bio na izvoru svega i imao neoborivu legendu.

– Pokušaj nešto preko svojih Italijana sa Sicilije.

– Da im kažem da tražim italijanske obaveštajce? Ja, Srbini? Pa presudili bi mi, ni piće ne bih uspeo popiti.

– Imamo ljude koji rade taj region, ali nemaju vezu sa južnjacima kao ti i nismo potpuno sigurni u njih. Slovenci uglavnom preuzimaju sve na svom terenu. Ne bih želeo da se sudare i da nas provale i osramote. Pokušaj, potrudi se i snađi se, za to i imaš najbolju ocenu.

– Šefe, devojka, brak, porodičan život...

– Zaboravi sve nakratko, ovo će brzo proći. – Izvadio je već pripremljenu podeblju fasciklu iz fioke i pružio mi je. – Ovo pročitaj kod kuće sutra i ne nosi nikud van kuće. Prekosutra uveče da si u Ljubljani. Sve ti piše unutra.

Ćutke uzmem fasciklu, rešen da ne putujem te noći za Sarajevo, i polako ustanem bez komentara.

– Sačekaj – reče šef i otvori drugu fioku stola. Izvadio je podeblji roze koverat. – Ne može se od vazduha na put.

Uzmem i koverat, ubacim ga u fasciklu i sačekam da šef zapali novu cigaretu. Imao je problem sa upaljačem, a

bio je uporan kao da mu život zavisi od toga. Napokon se žar pojavi na cigareti i on mi pruži slobodnu ruku u znak pozdrava. Izašao sam pored ona dva ista momka i pravo u kola pa za Sarajevo. Promenio sam odluku jer sam video da sam u cajtnotu. Dobro poznat put, ne spava mi se, što je normalno nakon ovakvih informacija i saznanja. Oko pola pet sam bio u Sarajevu. Naručim buđenje za deset sati. Dva sata sam prelistavao i čitao papire iz fascikle koju sam dobio. Nešto sam zapisao vrlo sitnim slovima, adrese i neka imena. Znam da je to najgore što sam uradio, ali sam papirić-podsetnik lepo smestio u šav oko struka pantalona.

Pozvao sam devojkicu na ručak i pokušao da je slažem zašto ću odsustvovati neko vreme. Nisam uspeo, ali me je ubedila da nema ništa protiv moje obmane i da će to istrpeti zbog mene, još ovog puta. I to je nešto, bar mi je malo lakše. Posle podne sam opet pročitao sadržaj fascikle sa podacima i instrukcijama za moj put i zadatak.

Veče, jedan sat sa devojkicom pa onda sa društvom u omiljenoj kafani. Prijalo mi je društvo, a važno mi je i da me vide jer ću odsustvovati. Dok sedim sa društvom, razmišljam koliko malo znaju o meni. Sve su to dragi ljudi koji ne mogu ni da zamisle čime se sve bavim.

Sutradan predveče već sam bio u Ljubljani. Mali stan, koji mi je obezbeđen i čiji sam ključ dobio u fascikli, bio je pored Zmajskog mosta prema Katedrali. Nisam odmah ušao u zgradu. Odvezao sam kola do jedne obližnje garaže i ostavio ih. Sa skromnim prtljagom, koji sam izvadio iz kola, obišao sam okolne zgrade oko svoga stana. Po ostatak prtljaga ću otići sutra. Skromna garsonjera na prvom spratu, čiji prozori gledaju na dve ulice. Za mene je to dovoljno. Navikao sam. Na mom spratu su bila još dva stana. Po informaciji iz fascikle, komšije su bili dvoje mladih prosvetnih radnika, u

jednom stanu, a u drugom jedan star čovek, penzioner kome je povremeno dolazila socijalna pomoćnica.

Tuširanje, presvlačenje i krećem u posetu mom kontaktu i prvom saradniku u Ljubljani. Kontakt je stanovao u mom kvartu, u Prešernovoj ulici 32. Obavešten sam da je moj kontakt žena, doktorka četrdesetih godina, i da radi u KBC-u u Ljubljana. Zvonio sam tri puta i nakon podužeg čekanja vrata otvara jedna lepa plavuša pravilnih crta lica, kojima, po meni, nije ni trebala šminka. Tegetplavi kostim sa svetlosivom košuljom i cipele sa poprilično visokom potpeticom, teget-sive sa zlatnom kopčom. Ukusno i besprekorno obučena, vidi se da drži do sebe i da ima ukusa. Lepo našminkane usne skrivale su bisernobeke zube, koji su se videli kada se osmehnula i pozvala me da uđem. Stan je bio sav u belom, sa dosta umetničkih slika i modernim belo-zlatnim nameštajem. Seo sam u jednu udobnu fotelju. Ponudila me je pićem i sela preko puta mene prekrstivši lepe noge. Srećni su ljudi kojima se ukaže prilika da upoznaju ovako lepe žene, a saradnja sa njima je privilegija retkih. Ovoga puta taj retki sam ja, koga zovu Relja.

– Ja sam Mojca, a ovi moji Slovenci ne znaju da pričaju tako lepo kao vi.

– Znaju, ali nemaju šansu ili ih uništite pojavom. Pa da počnemo s radom.

– Da.

– Vi ste doktor anesteziolog i radite u KBC-u. Trenutno ste angažovani u konzilijumu koji je zadužen za predsednika Tita. Za moju informaciju, recite mi kakva je situacija i kakvo je predsednikovo stanje, kao i vašu procenu koliko će trajati ova agonija cele države? – Ovo je pomalo lično interesovanje, a odgovor bi mi poslužio i za neki moj plan delovanja.

– Loše je, kao što svi znamo, pitanje je vremena. Radimo sve što znamo i umemo.

– Vi znate zbog čega sam došao. Mene interesuje situacija, i odnos među ljudima koji su u kontaktu sa našim predsednikom. Dakle, ko najčešće gleda predsednikove nalaze i bolesnički list? Kakvi su komentari među doktorima? Koji od njih su upućeni jedan na drugog i ko koga podržava u analizama i odlukama? Ko sa kim najčešće pije kafu ili često zajedno obeduje? Da li neko od njih ima bilo kakav naglašen povremen ili stalan kontakt sa nekim Slovincem ili strancem van KBC-a? Ko utiče na brifing šefa za informisanje javnosti i s kim se on konsultuje iz slovenačkih službi bezbednosti? Sve me interesuje. – Čuteći me je gledala i na kraju rekla:

– Mnogo pitanja, na sve ću da obratim pažnju i da se maksimalno angažujem da opravdате svoj dolazak u Ljubljanu.

– Hvala što mislite na mene. Dalje, uvek ću ja sa vama da kontaktiram, a vi, ako sam vam potreban, a ne možete da me pronađete i hitno je, pozovite Beograd, oni će me već nekako naći.

Tokom razgovora sam primetio da sam joj simpatičan. To mi je plus za daljnju saradnju i za kvalitetnije obavljanje zadatka. Kada sam već uhvatio kvaku izlaznih vrata, pružila mi je jedan mali koverat, onakav kakav se šalje uz cveće sa porukom. Uzeo sam ga bez pitanja. Pogledao sam to lepo lice još jednom i uz osmeh izašao iz stana, pun lepih utisaka koje, iskreno, nisam očekivao.

Čim sam se obreo na ulici, potisnuo sam utiske koje je na mene ostavila ova lepa žena. Zaboravio sam na svoju novu saradnicu, lepu doktorku. Moje interesovanje je sada bilo usmereno na mali koverat koji sam dobio od doktorke Mojce. Na desetak metara ispred mene bila je jedna pivnica u podrumskim prostorijama. Spustio sam se tri-četiri

stepenika i obreo se u prostoru sa ustajalim vazduhom i slabim svetlom. Pogledom sam prešao preko prostora i registrovao ljude za tri stola, sa kriglama piva i kranjskim kobasicama. Sedeli su lenjo i izgledalo je kao da su tu došli da provedu što duže vreme, a ne da jedu zato što su gladni, i kao da su u životu sve ispričali. Za šankom su stajali muškarac i žena. Krigle su bile i ispred njih. Iza šanka nezainteresovani ugostitelj. Svi su bili nezainteresovani za bilo šta osim za novu turu pića. Odgovarala mi je ta atmosfera i neopaženo sam prošao do toaleta da nađem miran kutak, da otvorim i pročitam pismo koje sam dobio i da ga prosledim u kanalizaciju. Čim sam ušao u starinski, ali čist i održavan toalet, otvorio sam mali koverat. Umesto neke lepe poruke, koja obično stoji kada se ovakvo pisamce šalje uz cveće, pisalo je ime moje druge veze, zapravo samo nadimak i telefonski broj. Broj telefona sam izvukao iz zbira brojeva u ovom pismu-poruci koji su ličili na račun. Birajući po redu brojeve koji su činili broj telefona čoveka sa kojim je trebalo da stupim u kontakt, primetio sam da je neko otvarao pismo i ponovo ga zalepio. Ko god da je to uradio, uradio je to aljkavo i na poznat način, pomoću pare. Lepljivi deo pisma je stavio ispod pare kafe-automata, lepak je omekšao i pismo se moglo otvoriti bez cepanja. Dok je čitao sadržaj pisma, lepak se stegao. Dalje, taj ko je to radio ponovo je na pari automata za kafu otopio lepak i zatvorio pismo, koje je trebalo da izgleda kao da nije otvarano. Da li je žurio ili je bio aljkav ne znam, ali sam ja saznao da se neko interesovao. Ko, ne znam... Obavestio sam Beograd o nečijem interesovanju za pismo i dobio instrukciju da do sutra ujutro do deset sati ne kontaktiram sa drugom vezom. Dogovoreno je da u to vreme ostvarim novi kontakt sa Beogradom, kada ću saznati koliko je sve bezbedno i da li je došlo do nekih promena u

realizaciji mog zadatka ili novih saznanja. Sve se brzo odvijalo, a vreme je letelo. Jutarnja informacija i instrukcija za mene bila je: „Radi po planu i udvostruči oprez.“

Zovem čoveka sa nadimkom koji smo znali samo on i ja i dogovaram se za sastanak. Kafa u neuglednom kafeu odgovarala je ambijentu objekta. Matjaž, kako je bilo pravo ime mog novog saradnika, otpio je kao i ja prvi gutljaj kafe i odustao. Očaj od kafe smo pokušali da zaboravimo tako što smo poručili po flašicu hladne kisele vode. Matjaž je radio kao nabavljač u KBC-u Ljubljana petnaest godina i smatran je poverljivim. Interesovalo me je da od njega saznam ima li nešto posebno i specifično što neko iz bolnice poručuje, a ne spada u redovnu nabavku. Osim toga, preko njega su obavljali i neke druge poslove, u vidu usluga doktorima angažovanim dvadeset četiri sata, koji su i spavali u bolnici. Rekao sam mu šta me interesuje i na šta da obrati pažnju, kao i da analizira svoje aktivnosti od kada je Tito stigao u bolnicu, posebno ko je od njega više puta zahtevao nešto specifično ili neobično. Trebalo je da prati i druženje zaposlenog medicinskog kadra van bolnice, mesta na koja izlaze kad imaju pauzu i da li je društvo uvek isto ili kako se slučajno nađu. Zatim, da li ih posećuju lica koja nisu zaposlena u KBC-u ili familija. Dakle, sve što se dešava često a što bi se moglo podvesti pod neuobičajeno. Dogovorili smo se oko načina komunikacije i ostvarivanja hitnog kontakta. Idemo da radimo.

Vreme leti, teško ga je stići, moram da opravdam svoje angažovanje i očekivanja od mene. Ne znajući jedno za drugo Mojca i Matjaž se svojski angažuju. Sve pratim, ali nema ničeg novog. Broz je svakim danom sve lošije. Veoma obraćam pažnju na svoje kretanje po Ljubljani, koje sam sveo na minimum. Rade i druge službe.

Sa buketom cveća ponovo sam pred Mojcinim vratima. Nisam navikao da poklanjam cveće, ali kada ga nosim, ono ukazuje na moja nastojanja i pretenzije prema nekome. Cveće sam Mojci uručio kao da se to podrazumeva, a ona me je pogledala kao da se pitala da li je to zbog utiska koji je ostavila na mene prošli put. Videlo se da bi volela da je tako kako misli. Ja sam došao po informacije, a cvećem sam posetu učinio kvalitetnijom.

– Lepa si i lepša ne možeš biti. – Komplimentima sam se samo ponavljao. Osmeh joj nije silazio sa usana. – Ima li nešto za mene?

– Načelnik me opседа pozivima na sastanak i večeru. Vrlo je često sa jednim ortopedom koji je završio medicinu u Bolonji. Sa njima je skoro uvek čovek koji brifinguje novinare za izveštaj konzilijuma.

– Pa zar on ne sastavlja izveštaj nakon vizite i sastanka članova konzilijuma?

– Da, on sastavlja izveštaj o onome što je ustanovio sa konzilijumom, ali postoji čovek koji u saradnji sa čovekom iz savezne službe to oblikuje, pa onda brifinguju novinare: kako to treba da izgleda konačno i koji pravac da se sledi. Primetila sam u jednom izveštaju na televiziji i u ljubljanskom *Delu* neke anomalije i nešto što ja ne znam, a nisam propustila nijednu vizitu i stalno sam prisutna i obavешtena o trenutnom stanju predsednika Tita i promenama ako ih ima.

– Kako se zove taj doktor koji je završio u Bolonji?

– Borut.

– Raspitaj se sutra kada je stigao sa studija i kada se zaposlio u KBC-u, da li je došao preko nekoga i preko koga se zaposlio. A načelnikov poziv na večeru prihvati već sutra. Posle večere se potruđi da te glavni KBC-a fascinira pričom,

potrudi se da ti kaže što više o svojim poznanstvima i uspesima, šta misli o kolegama, naročito ovima iz konzilijuma, svoje mišljenje o svemu što se trenutno dešava u KBC-u. To meni treba, a verujem da ćeš ti to najbolje izvući od njega. Nاسpi mi još jedan sok od nara, razgaljuje dušu. Ništa više nemam da ti kažem, samo da treba da radimo što brže.

Vrlo brzo sam ponovo bio u svom malom stanu. Nisam mogao da zaspim. Mnogo toga mi se motalo po glavi, a nisam imao ništa konkretno u rukama. Nikakav trag, nikakvu osnovanu, ozbiljnu sumnju. Ujutro me čekao sastanak sa Matjažom na njegov zahtev. Matjaž je bio u redovnom obilasku dobavljača. Iskoristili smo kratak susret ispred jednog kioska, gde smo pojeli kranjske kobasice sa senfom i usput popričali.

– Interesantno je da naš čovek, glavni laborant Metod, koji radi sve analize za predsednika, u zadnje vreme a sada učestalo traži od mene da mu nabavim špagete brenda *Granjano* iz Italije. – Dok mi ovo govori Matjaž gleda moju reakciju. Ovo može biti interesantno. Živeo sam u Italiji i znam da je to najkvalitetnija i najskuplja testenina u Italiji i svetu, sa petstogodišnjom tradicijom. Nema je u Ljubljani.

– Ništa, idem danas do Trsta i doneću ti, a ti kaži da si zbog njega išao u Italiju da mu kupiš. Približi mu se da stekne veće simpatije prema tebi.

– Da, još da kažem da se često sastaje sa doktorom Borutom, prave večere, a doktor ponekad prespava kod Metoda u kući.

– Gde Metod stanuje, gde mu je kuća?

– Odmah na izlasku iz Ljubljane prema aerodromu Brnik, jednom sam ga vozio.

– Dakle znaš tačno gde je.

– Da, znam tačno.

– Donosim ti večeras *Granjanovu* testeninu i odmah je ujutro predaj Metodu, pa prati razvoj situacije. Razlaz i vidimo se po dogovoru. Nisu loše ove kranjske kobasice, znate vi Slovenci da to napravite.

Uvek se dobro osećam u Trstu, pa je tako bilo i tog posledneva koje sam posvetio kupovini skupe i kvalitetne testenine. Nisam mogao a da ne odem do svog omiljenog restorana *A la Marinela*, u Barkoli. Ribu su spremali najbolje i tačno po mom ukusu. Nisam mogao da sedim duže i uživam kako sam navikao. Zadovoljio sam se porcijom kvalitetnog belog mesa ribe grdobine i čašom hladnog šardonea iz Toskane.

Sat vožnje do Ljubljane, gde sam predao Matjažu *Granjanovu* testeninu da bih fascinirao čoveka interesantnog za nas. Mojca je večeras sa načelnikom. Sutra će me obavestiti kako je sve prošlo. Umoran sam. Vreme je da se odmorim i odspavam da bih bio svež i odmoran za novi dan i posao koji me očekuje. Beograd na vezi, pitaju ima li šta novo i treba li mi šta, imam li bilo kakvih saznanja. Kažem da ću danas imati nešto. Sramota me je, ali ne može ništa na silu, i šef to razume. Kao što sam naslutio, Mojca je dobro obavila posao. Načelnik se u komentarima o ljudima oko njih istrčao i rekao za dr Boruta da se ne slažu i ne podnose. Kaže, Borut je đak univerziteta u Bolonji a za sebe ponosno ističe da je doktorirao u Nirnbergu. Još je rekao da Boruta podržava šef laboratorije u KBC-u Metod, koji je studirao hemiju u Bolonji u isto vreme kada i Borut medicinu.

– Ako ovo bude ono što mislim da jeste, učinila si veliko delo i kada se sve ovo završi, častim te, vodim te u Veneciju na ručak – rekoh Mojci.

– Relja, meni uvek više odgovaraju večere, ako budeš ispunio obećanja, potrudi se da to bude neka lepa večera uz

vino, pored kanala. Ostalo prepuštam tvojoj kreativnosti. Ostavio si utisak, pa verujem u ovo što kažeš.

– Uvek sam poštovao žene koje su direktne. Kako li je bilo načelniku da izađe na kraj sa tobom?

– Nikako i nije izašao na kraj sa mnom, niti će.

Mojca je otišla, a ja čekam Matjaža da se pojavi, vrlo zainteresovan da vidim kakav je efekat mog angažovanja u Trstu i kupovine testenine. Zadovoljan izraz Matjažovog lica mi je govorio da ima nešto dobro. Obraća mi se:

– Šefe – pa kratka pauza. – Borut i Metod su studirali zajedno u Bolonji i tamo se zbližili. Postali su veoma bliski i ta bliskost je prerasla u intimnu vezu. Dobro se drže i niko ne sumnja. Slučajno sam video jednu fotografiju kada sam otišao kod Metoda da mu predam špagete. Neko ih je fotografisao za vreme strastvenog poljupca. Dok sam bio kod njega, osetio sam da želi da odem što pre. Videvši fotografiju i ocenivši njegovo ponašanje prema meni, shvatio sam da je očekivao Boruta i da je želeo da odem što pre da me Borut ne bi zatekao kod njega. Reče mi i da će uskoro dobiti špagete granjano i od prijatelja iz Italije.

– Ne puštaj ih iz vida, verujem da smo blizu nečega.

Hitno sam se našao s Mojcom i preneo joj ovo saznanje. Takođe sam od nje tražio da maksimalno obrati pažnju na ovu dvojicu i da kako zna isprovocira načelnika da joj dâ još neku informaciju o dr Borutu. Te noći sam ostao budan do zore kombinujući i pretpostavljajući, šta ako bude ovako, a šta ako bude onako. Osetio sam da sam na tragu i ne ispuštam ništa i ne prepuštam nikom ništa. Zovem Beograd da kažem da radim i da ima nešto, ali da još nije zrelo za priču i komentar.

– Uskoro zovem. – Šef je kratko rekao:

– Obraduj me.